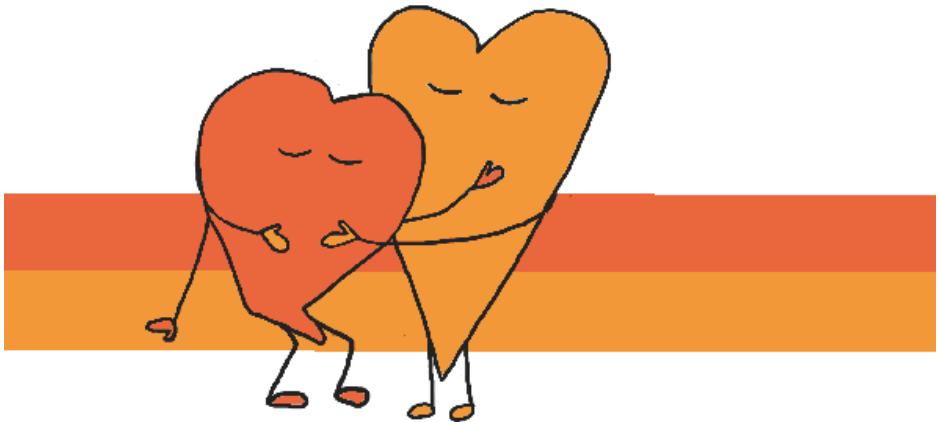

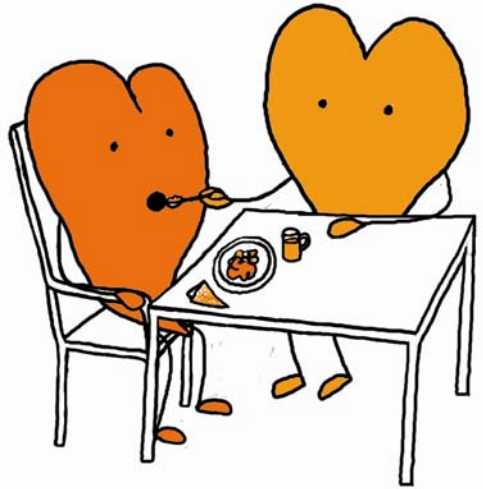
Dáarjoe lihkesadtjide

Lihkesadtjehåksøe

Mijjen siëbredahkesne gellie almetjh giëh måedtielaakan jeatjabidie dej aarkebiejjine viehkiehtieh.

Almetjh dejtie viehkiehtieh giëh gukt'akt skiemtjeles fysiske jallh psykiske, giëh guhkiem skiemtjes orreme jallh båeries almetjh giëh eah aarkebiejjien buektiehtieh oktegh årrodh.

Siëjhme dihte gie däärjojne viehkehte akte lihkesadtje. Aaj mahta kraanna årrodh, buerie voelpe jallh jeatjah gie “gukt'akt” lihkesadtjine viehkehte. Ij Leah gaajhken aejkien nemhtie dihte gie däärje seamma gåetesne orre goh dihte gie viehkiem åådtje.

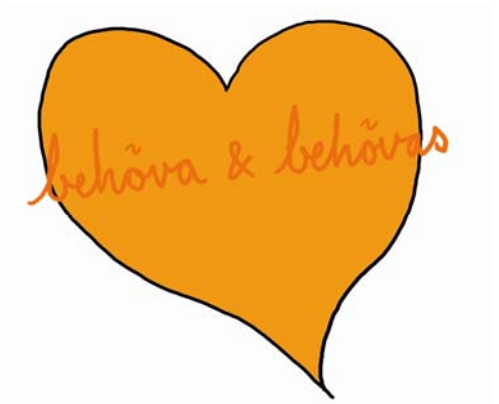
Seamma saah guktie almetjem domtoe jallh guktie viehkehte, daam viehkiem gohtje lihkesadtjehåksøe. Byjjes håksosne akte lihkesadtje gie däärjoem lihkemes almetjidie vada gohtje lihkesadtjehåksøe, mearan lihkesadtjh jÿjtjh giëh däärjoem vedtieh jÿh håksøem jeatjabidie utnieh gellien aejkien jÿjtsasse lihkesadtjine vååjnoe (paarrebielie, eejhtegh, maanah, åerpenh, jnv).

Lihkesadtjh jallh lihkemes almetjh maehtieh viehkiehtidh vaaroeh åstedh jallh jeatjah ieriejgumie, beapmoe jurjiehtidh, sjeakodh jallh jeatjah aarkebiejjie vætnoeh. Aaj maehtieh almetjem altese håksøjne viehkiehtidh jallh gellien aejkien nemhtie daerpies barre desnie gååvnese.

Lihkesadtjehåksøe jïjtjevieltien

Ij Leah gellien aejkien jïjtje veeljeme lihkesadtjehåksøjne årrodh, lihkesadtjehåksøje sjædta! Sïejhme lea jeenebe jïh jeenebe sjædta mejnie viehkehte. Gosse lihkesadtjem viehkehte dovne aavode jïh raeffiem åådtje jïh jïjnjh murreds mojhtesh åådtje. Gellien aejkien dihte lihkesadtje dam bööremes dåarjoem vadta jïh vihkeles viehkie disse gie skiemtjele jallh gukt'akt fiejlien jïh viehkiem daarpesje. Læjhkan vihkeles daejredh lihkesadtjehåksøe edtja jïjtjevieltien årrodh.

Gosse dah lihkesadtji viehkieh stoere åasa destie håksoste mejtie gætine vadtasåvva aaj daelie vuajneme dah gie naemhtie viehkiehtieh aaj dåarjoem jïh skreejremem byjjesistie daarpesjeh. Daerpies åådtje liegkedidh, astoem jïjtsasse åådtjodh jïh aaj maahtoem åådtjodh juktie bööremes buektiehtidh viehkiem faaledh.

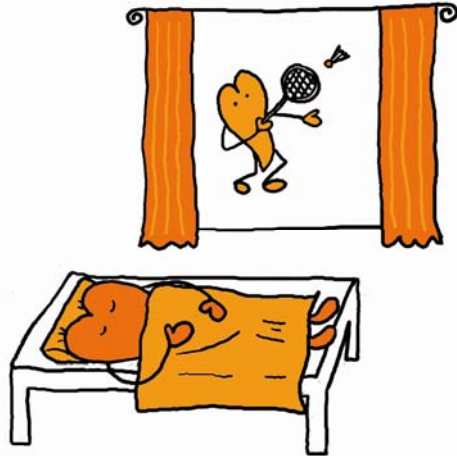
daarpesjidh & daerpies

Lihkesadtjehåksøje årrodh dihte lihkesadtje jïjtjemse maahta åajaldehtedh, ij dan jïjnjem svihtjh, nåakelaakan åara jïh vaenebe nuepie jeatjebigujmie ektine årrodh. Destie dihte lihkesadtjehåksøje jïjtje maahta skeamtjodh.

Ij daarpesjh gaajhkh d'iedtem jijtje guedtedh

Mietsken 1 biejjeste 2009 laake mij nænnoestamme tjielte edtja daarjoem faaledh dejtje giejtie lihkesadtjide gieh skiemtjele, baaeries jallh gukt'akt fiejlien viehkiehtieh. Ij Leah laake edtja lihkesadtjide tjabrehtidh vielie darjodh, juktie edtja viehkiem dejtje faaledh gieh jijtjevieltien haaksoem vedtieh.

Daejnie laakine saejhta dovne dejtje lihkesadtjide daarjoeh jih girmedh dan barkoen avtete maam darjoeh jih man vihkeles avtelbodti viehkiehtidh juktie dihte lihkesadtje ij Leah jijtje fysisk jallh psykisk meajvadavva.

Buerie lihkesadtjedaarjoe avtelbodti viehkehte olles meajvadovvh.

Mij lihkesadtjedaarjoe?

Barre dihte lihkesadtjehaaksoje gie dam maahta vaestiedidh. Siejhmelaakan maahta lihkesadtjedaarjoem buerkiestidh maedtie viehkine lihkesadtjem daarjoeh fysisk, psykisk jih sosijaale veasoen mietie guktie giehepe disse sjædta gie viehkiem daarpesje. Lihkesadtjedaarjoe gaajhkh tjieltine gaavnese jalhts ij gaajhken aejkien seamma faaleldahkine. Dan avtete vihkeles tjieltine govlehtallh jih orremes bievnesh aadtjoeh guktie dov sijjesne. Gihtjh dejnie soptsestidh giæn diedte lihkesadtjedaarjose.

Provhkebe soptsestidh riekte jñh indirekte däärjoen bijre

Riekte däärjoe lea máedtie viehkieh mij riekte lihkesadtjeháksoejasse jáhta. Vuesiehtimmien gaavhtan däärjoesoptsestalle, däärjoetjierth, “hijven jieledh”-iedtjh, bievnesh jñh lohkehtimmie. Jeenemes aejkien ij maam lihkesadtjedäärjoste daarpesjh maeksedh.

Däärjoem lihkesadtjekonsuleenten tjirrh áádtje jallh akteste gie dagkarinie viehkine barka, jallhs ij tjíeltine gaajhken aejkien seamma faaleldahkh.

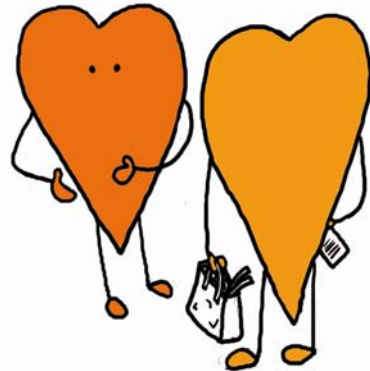
Indirekte däärjoe lea däärjoe lihkesadtjeháksoejasse badth jáhta disse gie viehkiem daarpesje. Däärjoem áádtje dan sosijaaledienesje-laaken mietie gosse vuartesje mejtie däärjoe daerpies.

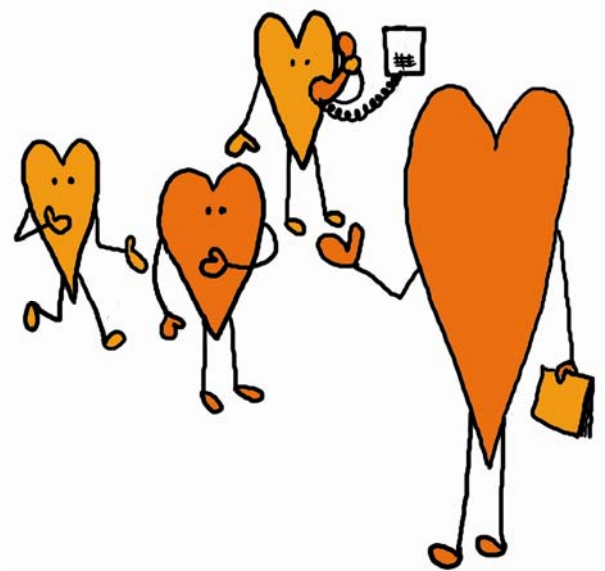
Díhte gie háksoem daarpesje tjuara jítje dam syókedh gien tjirrh gie dagkarinie viehkine barka. Misse maahta indirekte däärjoem syókedh:

- gáetesne hiejmedienesjimmién tjirrh
- biejjievierhkesne áródh jñh/jallh áenekstíjjem jeatjh lehkesne áródh.

Tjíelte jñh laantedigkie díedtem sinsitnine juekieh aktem buerie healsoe- jñh skíemtjeháksoem leenen áróejidie faalehtidh.

Laantedigkien díedte healsoejarngide. Tjíelti díedte hiejmeskiemtjeháksose jíjtsene gáetesne jñh sjíere árómesíjjide. Dannasinie tjíelten leah distriktesájhterh, skíemtjesájhterh, barkoeterapeuth jñh skíemtjegymnasth.

Guktie d arjoen  htsa?

Ringkh tjieltese jih gihtjh lihkesadtjekonsulentine soptsestidh jallh lihkesadtje- ornijinie (=almetje gi en sjiere barkoe lihkesadtjed arjojne barkedh) jallh aktine gie dagkarinie viehkine barka.

Ij leah gaajhken aejkien aelhie tjielten almetjidie giej di edte dejtje lihkesadtjeh aksojde jaksedh dan  vteste gellie lihkesadtjh sjaaven berk eh jih eah byjjesinie govlehtellieh. Jis ij daelie tuhtjh daerpies d arjojne l ejhkan buerie  ssjalommes govlehtalledh.

Buerie aelkedh soptsestidh naan lihkesadtjekonsulentine jallh dagkarinie jis b  etije beajjan d arjoem  adtjodh. Maahtah dovne nuhteligs bi evnesh  adtjodh, reaktoe almetjem r  akedh giejn ie soptsestidh, jeatjebigujmie govlehtalledh gieh seamma sientesne jih aamhtesebiejjine meatan  rrodh gusnie vihkeles maahtoem maahtah  adtjodh.

Sijhtebe Datnine laavenjostedh,
aellieh jueredh govlehtalledh!

Tellefovnenommerh tjïeltide Jiemhten leenesne.

Bierjen tjïelte	0687 – 161 00
Bräcken tjïelte	0693 – 161 00
Herjedaelien tjïelte	0680 – 161 00
Krokomen tjïelte	0640 – 161 00
Ragundan tjïelte	0696 – 68 20 00
Straejmien tjïelte	0670 – 161 00
Ååren tjïelte	0647 – 161 00
Staaren tjïelte	063 – 14 30 00

Sïebrijste jïh organisasjovnijste dåarjoe

Mijjïeh ovmesse sïebrigujmie jïh
organisasjovnijgujmie ektine
berkieh mij sosijaale barkojne
gïehtelieh. Muvhth dejstie mejnie
ektine barkebe lea; Röda Korset,
Svenska Kyrkan, Demens-, Stroke-
och Anhörigföreningar,
pensionärsorganisationer jv.

Vielie biävnesh lihkesadtjedårjoen bijre daej organisasjovni luvnie gaavnh.

Nationellt kompetenscentrum Anhöriga lea ektiebarkoeveriehtieh guktie bætije biejjien lihkesadtjedårjoem evtiedidh.

Dej hiejmebielesne biävnesh lihkesadtjedårjoen bijre åadtjoeh, minngemes saernieh, dotkem jñh evtiedimmie lihkesadtjebarkoen bijre.

Tellefovne: 0480 - 41 80 20

Hiejmebiele: www.anhoriga.se

E-påaste: info@anhoriga.se

Anhörigas Riksförbundet (AHR) lea organisasjovne abpe rjñhesne mij ij leah politihkeste jñh religiovneste veadtaldihkie.

AHR lihkesadtjide jñh jeatjah lihkemes almetjh däärje giëh giëm gåetesne jallh institusjovnesne håksa.

AHR-n liñtsegh leah dovne almetjh jñh lihkes lihkesadtjesiebrh.

Tellefovne: 0474 - 404 00

Hiejmebiele: www.ahrisverige.se

Kommunförbundet Jiemhten leenesne dam suehpeden
2010 buakteme.